

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוק. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשדר. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשיגיה ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטיטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p>שאלון: 075281</p> <p>עברית עצמאי</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <table border="1" data-bbox="727 1228 1252 1532"> <tr> <td colspan="4">[] [] [] []</td> </tr> <tr> <td colspan="4">שנה السنة חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td colspan="4">מועד موعد</td> </tr> <tr> <td colspan="2">[] [] [] [] [] [] [] [] [] []</td> <td colspan="2">[] [] [] [] [] [] [] [] [] []</td> </tr> <tr> <td colspan="2">מס' תעודת הזהות</td> <td colspan="2">סמל ביה"ס</td> </tr> <tr> <td colspan="2">رقم الهوية</td> <td colspan="2">رقم المدرسة</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	[] [] [] []				שנה السنة חודש الشهر				מועד موعد				[] [] [] [] [] [] [] [] [] []		[] [] [] [] [] [] [] [] [] []		מס' תעודת הזהות		סמל ביה"ס		رقم الهوية		رقم المدرسة		<p>מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن</p>
[] [] [] []																										
שנה السنة חודש الشهر																										
מועד موعد																										
[] [] [] [] [] [] [] [] [] []		[] [] [] [] [] [] [] [] [] []																								
מס' תעודת הזהות		סמל ביה"ס																								
رقم الهوية		رقم المدرسة																								

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

دفترا امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التّعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقاً لها بدقّة . عدم تنفيذ التّعليمات قد يؤدّي إلى عوائق مختلفة وحتىّ إلى إلغاء الامتحان . أعدّ الامتحان لفحص التّحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط . أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة .

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا " موادّ مساعدة يُسمح استعمالها " المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم . كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان . استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان . بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء .

يجب التّقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التّأكد بأنّ تفاصيلك الشّخصيّة مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها . لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات .
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد .
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة .
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط .
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق . الدّفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشّكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات .
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم .

نتمنى لكم النّجاح!

סוג הבחינה: בגרות
 מועד הבחינה: קיץ תשפ"ב, 2022
 מספר השאלון: 75281
 נספחים: נספח 1 – מאמרים
 נספח 2 – דף עזר

מדינת ישראל
 משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
50 נקודות –	חלק ראשון – הבנה והבעה	
50 נקודות –	חלק שני – לשון	
פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס		
פרק ב: תחביר		
פרק ג: מערכת הצורות		
יש לבחור באחד הפרקים		
100 נקודות –	סך הכול	
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את מאמרים א-ג שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1-5 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. במאמר א הכותב מנהל מעין דרשיח עם אחרים, ומתמודד עם טענה שהם עשויים לטעון.

א. כתבו את הטענה שהכותב מתמודד איתה. (3 נקודות)

ב. כותב המאמר מתנגד לטענה של האחרים ומביא הצדקות לעמדתו.

נסחו בלשונכם שתי הצדקות שהכותב מביא לעמדתו. (4 נקודות)

ג. כותב המאמר אינו מתנגד לחלוטין לטיעוני האחרים, ומקבל אותם במידה מסוימת.

כתבו שתי נקודות שבהן הכותב מקבל במידה מסוימת את טיעוני האחרים. (4 נקודות)

2. לפי הכותבים של מאמר א ומאמר ג, התבוננות באירועי העבר הכואבים עשויה להיות חיובית.

א. מהו התנאי לכך, לפי שני הכותבים? (3 נקודות)

ב. על פי מאמר ג, מהי מטרת העל של ההתבוננות באירועי העבר? (3 נקודות)

3. כותב מאמר א מדגים את דבריו באמצעות דמותו של יוסף, וכותב מאמר ג באמצעות דמותו של קין.

יוסף וקין מסמלים בהתנהגותם אנשים שונים.

השוו בין יחסו של קין כלפי אירועים מכאיבים מן העבר ובין יחסו של יוסף לאירועים כאלה. (3 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

4. לפניכם קטע המתאר אירוע מחיי בית הספר.

תלמידת כיתה י"ב פנתה ליועצת החינוכית בבית הספר וסיפרה לה שלפני כמה שנים, בהיותה בבית הספר היסודי, אחת המורות הענישה אותה במהלך השיעור על לא עוול בכפה. הדבר פגע בה מאוד, בייחוד בשל היותה תלמידה ממושמעת, עדינה וצייתנית. מאז בכל פעם שהיא נזכרת באירוע הזה עולים בה רגשות של כעס וכאב לב. קשה לה לשכוח את מה שקרה, והדבר משפיע על רגשותיה ועל הביטחון העצמי שלה בהווה.

א. על פי **מאמר ב**, כתבו דרך התמודדות שהיועצת עשויה להציע לתלמידה כדי לסייע לה. (2 נקודות)

ב. על פי **מאמר ב**, כתבו שתי סיבות לבחירה בדרך ההתמודדות הזאת. (4 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

5. מטלת כתיבה (24 נקודות)

”לחיות עם העבר ולא בתוכו” היא משימה חשובה בעיצוב אישיות האדם הבוגר. נתבקשתם להכין לכיתתכם פעילות בנושא זה. לקראת פעילות זו כתבו סקירה על התחושות של האדם המתבוסס במשקעי העבר. התבססו על **מאמרים א–ב** בלבד. כתבו בהיקף של כ-100–200 מילים. הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה). את הסקירה כתבו בעמודים **8–9** (תוכלו להשתמש בעמודים 6–7 לכתיבת טיוטה).

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

טיוטה

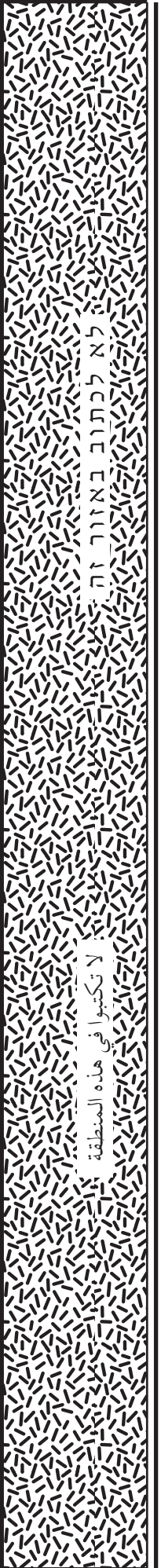
Lined writing area for a draft response.

لا تكتبوا في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

Lined writing area with horizontal lines for text entry.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

שימו לב: שאלות 6–7 בעמוד הבא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. יש לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלות 6-7.

6. במשפטים שלפניכם כתבו במילים את המספרים המודגשים.

(1) עד סוף שנות התשעים של המאה הקודמת, 99 מכל מאה מחקרים בתחום

הפסיכולוגיה עסקו בנושאים כגון חרדה, דיכאון וכעס, ומחקרים מעטים עסקו באושר ושמחה. רק בתחילת המאה ה-21 התרחב היקף המחקר הפסיכולוגי העוסק בגורמים לאושר ובדרכים להשיגו.

(2) על פי אחד המחקרים, אנשים שהקדישו זמן לכתוב "יומן תודה" 4 פעמים בשבוע ולתאר בו

מדוע הם מרגישים אסיירי תודה, העצימו את מידת האושר שלהם בתוך 3 שבועות בלבד.

(3) במחקר אחר נמצא כי אנשים עצובים היו מועדים פי 3 ללקות בשפעת לעומת אנשים שדיווחו שהם מאושרים.

(4) לפי הדוח השנתי של האו"ם, בשנה האחרונה דורגה ישראל במקום ה-12 מבין

149 מדינות במדד האושר של האזרחים במדינה.

ב-10 המקומות הראשונים רק מדינה אחת אינה ביבשת אירופה.

7. במשפט שלפניכם הקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש.

לפי אַחַד/אֶחָד המחקרים העוסקים בנושא האושר, כאשר עובדים שרויים במצב רוח טוב, הם יעילים

בְּשָׁנִים עָשָׂר / בְּשָׁנִים עֶשֶׂר / בְּשָׁתַיִם עֶשְׂרָה / בְּשָׁתַיִם עֶשְׂרָה אחוזים יותר מעובדים אחרים.

לא לכתוב באזור זה
لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

لا تكتبوا في هذه المنطقة

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 8-12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

8. לפניכם קטע ובו משפטים ממוספרים (1)–(3).

(1) מי ששומר בליבו פגיעות מן העבר עלול לתפקד בהווה בחוסר שלוות נפש. (2) אנשים כאלה מייסרים את עצמם

בלי הרף במחשבות, בהרגשות קשות ובמועקות. (3) ככל שנצליח להשלים עם מה שאירע בעבר, כך יגדלו הסיכויים

שחיינו בהווה יהיו רגועים יותר.

א. קבעו את סוגו התחבירי של כל אחד מן המשפטים בקטע.

משפט (1) _____

משפט (2) _____

משפט (3) _____

ב. אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית/פסוקיות מעל המשפט, וכתבו את תפקידן התחבירי.

אם המשפט מאוחה הקיפו את מילת החיבור, וכתבו מעליה את הקשר הלוגי שהיא מבטאת.

ג. בשניים מן המשפטים יש שם פועל. העתיקו את שמות הפועל, וציינו את התפקיד התחבירי המשותף להם.

שמות הפועל: _____

התפקיד התחבירי: _____

لا تكتبوا في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

9. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

I. אדם שבאופן קבוע מתבוסס במשקעי העבר: חוויות קשות ואירועים לא נעימים, ממשיך לחוות אותן שוב ושוב.

II. יחסים בלתי פתורים מן העבר שנשארו פתוחים מעוררים בנו בכל עת, ובייחוד בצומתי חיים מורכבים, את

התחושה שניכשל בכיבוש היעד.

III. ברוב המקרים רגשי נחיתות, חרדה וכאב מן העבר מתמעטים באמצעות שחזור העובדות ומתן פרשנות מחודשת

לעובדות אלה, דהיינו שינוי נקודת המבט עליהן.

א. בכל אחד מן המשפטים III-I הקיפו את התמורה.

ב. בכל אחד מן המשפטים III-I ציינו מעל המילה/המילים שהתמורה ממירה את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

ג. ציינו את סוג התמורה בכל אחד מן המשפטים.

I. _____

II. _____

III. _____

ד. לפניכם שני משפטים. המירו אותם למשפט אחד שיש בו תמורה.

(1) צערו של קין נבע ממניעים שליליים, ותוצאותיו היו הרסניות.

(2) צערו של קין נבע מן הפגיעה בגאווה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

10. א. לפניכם קטע, ובו מילים המסומנות בקו.

התחושה הצורבת שנלווית לכישלונות עלולה לייאש אנשים. ייאוש זה מלווה אותם שנים רבות. אך לעיתים בוגרים שהתייאשו בצעירותם אינם מודעים כי הם צברו ידע וכוחות מתאימים כדי להיחלץ מן הייאוש.

פתבו ליד כל אחת מן המילים המודגשות את חלק הדיבור שלה, ואת תפקידה התחבירי בקטע.

	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
צורבת	_____	_____
נלווית	_____	_____
בוגרים	_____	_____
מתאימים	_____	_____

ב. לפניכם שני משפטים שיש בהם המבנה "אין... אלא...".

I. אין הטובה ניכרת אלא בחסרונה.

II. ההתעסקות בעבר אינה מועילה אלא אם כן היא נעשית מנוף לצמיחה בעתיד.

(1) נסחו מחדש את משפט I בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שִמְרוּ עַל מִשְׁמְעוֹת הַמִּשְׁפָּט.

(2) מהו הקשר הלוגי במשפט II? _____

(3) ציינו את התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפטים I-II.

בחסרונה _____ נעשית _____

لا تكتبوا في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

11. א. לפניכם משפט.

כידוע, ניתנה לנו בחירה בנוגע לאופן ההתייחסות שלנו לאירועי העבר.

(1) העתיקו מן המשפט מילה שהתפקיד התחבירי שלה הוא הסגר. _____

(2) מהו תפקידו של ההסגר במשפט זה? _____

(3) כתבו את הסוג התחבירי של המשפט. _____

ב. לפניכם משפט, ובו מילת השאלה "מה" מסומנת פעמיים בקו.

מה היו הטעויות והמחדלים שלנו בעבר, ומה אנו יכולים לעשות למניעת חזרה על טעויות אלה בהווה?

(1) כתבו את הסוג התחבירי של המשפט. _____

(2) ציינו מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה.

ג. לפניכם חמישה משפטים מורכבים ובהם המילה **כי**.

I. התפיסה **כי** משקעי העבר משפיעים על ההווה ועל העתיד מבטלת את יכולת הבחירה של האדם.

II. החוטא יכול לתקן את המעוות **כי** כל עוד נשמת אדם באפו דרך התשובה פתוחה לפניו. _____

III. נאמר מפי רבי ישראל בעל שם טוב **כי** האדם נמצא במקום שבו המחשבות שלו נמצאות. _____

IV. המחשבה המוטעית של רבים היא **כי** ההתעסקות בחוויות העבר מרפאת את המשקעים. _____

V. זכרו **כי** חשבון נפש שמותיר אותנו עם מסקנות שליליות אינו בריא. _____

(1) כתבו ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של הפסוקית הפותחת במילה "**כי**".

(2) הקיפו את המספרים של המשפטים שיש בהם יותר מפסוקית אחת.

لا تكتبوا في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

12. א. לפניכם ארבעה משפטים. באחדים מהם יש חלק כולל.

I. לפעמים אנחנו מותירים קשיים מעברנו פתוחים מתוך תקווה כי הם יתרפאו ויפתרו מעצמם.

II. חוויות הילדות הולכות ומתעצמות משום שילדים אינם יכולים להבחין בין עיקר לטפל.

III. לא בגלל הילדות שלו אדם בוגר אינו יכול להצליח, ולא בגלל העבר שלו הוא חסר יכולת עשייה.

IV. התעסקות בעבר הגורמת לאדם תחושת תסכול אינה התרפקות אלא התבוססות.

(1) הקיפו את המספרים של המשפטים שיש בהם חלקים כוללים.

(2) מתחו קו מתחת לכל אחד מן החלקים הכוללים במשפטים שהקפתם, וציינו מעל כל אחד מהם את

התפקיד התחבירי שלו.

ב. לפניכם משפט מורכב.

אם אנחנו רוצים שאירועים כואבים מן העבר לא ילוו אותנו כל חיינו, אנחנו חייבים לתת פרשנות מחודשת

לאירועים אלה.

(1) תחמו את הפסוקיות במשפט, וציינו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה.

(2) המירו את המשפט למשפט בקשר לוגי של תכלית. השמיטו מילים לפי הצורך.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 13–17 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

13. א. לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

לפני כמה שנים פורסם מחקר שהוכיח כי ככל שאנשים חושבים שהם עומדים לחוות סבל גדול יותר, הם מגיבים בעוצמה רבה יותר לגירוי המכאיב, ואילו אנשים שלא צפו רגשית לסבל עתידי ולא דמינו אותו, הצליחו להחליץ בקלות ממצבים קשים.

בטבלה שלפניכם השלימו את השורש ואת הבניין של כל פועל מודגש.

הפועל	השורש	הבניין
הוכיח		
לחוות		
מגיבים		
צפו		
דמינו		
להחליץ		

ב. לפניכם משפט ובו מיילים מודגשות.

ההתעסקות הבלתי פוסקת בחוויות העבר מתוך אשליה שבכך נוכל להביא לעצמנו מרפא אינה מביאה

תועלת.

(1) מן השורש של המילה אשליה כתבו פועל בבניין הפעיל, בינוני (הווה). _____

(2) מן השורש של המילה מרפא כתבו שם הנוטה על דרך גזרת ל"י. _____

(3) מן השורש של המילה תועלת כתבו פועל בבניין פיעל. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

14. א. לפניכם שישה משפטים ובהם פעלים מודגשים.

- קשיים מעברנו **נותרו** פתוחים ובלתי מטופלים.
- חשוב ש**נתיר** את סבך הרגשות הכואבים מן העבר כדי שנוכל להתקדם.
- מומחים **תרים** אחר פתרון לקשיים.
- אנו גוררים משאות **מיתרים** מן העבר.
- **מתר** לדבר על מה שקרה לנו בעבר, אבל לא לשקוע ברגשות אשמה.
- לעיתים אנחנו **מותירים** נושאים פתוחים מתוך תקווה שהם יפתרו מעצמם.

בטבלה שלפניכם מיינו את הפעלים המודגשים לפי השורשים.

כתבו בראש כל עמודה את השורש המשותף.

ב. לפניכם פעלים ובהם האות נו"ן.

הקיפו כל נו"ן שהיא מוספית, וציינו מעליה את התפקיד שלה.

נתיר, **נתרנו** (על רגל אחת), **מנמנם**, **נותרו**

ג. לפניכם שני משפטים ובהם פעלים מודגשים.

כתבו את שם הפועל של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

(1) הילד אינו **מפנים** כיצד להבחין בין עיקר לטפל כפי שעושה מבוגר. _____

(2) את רוגזם הם **מפנים** כלפי אחרים. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

15. א. לפניכם משפטים ובהם מודגשות מילים המסתיימות ב־אות.
- אדם עלול להרגיש **נחות** בגלל אירועים קשים שחווה בעבר.
 - הוא מקבע את משקעי העבר ומנציח את ה**מסִכנות** ואת חוסר האונים שלו.
 - המחשבה שאי אפשר להשתחרר מחוויות כואבות מן העבר היא **טעות**.
 - פיתוח **מודעות** עצמית אצל ילדים יכול לסייע להם להתגבר על חוויות לא נעימות שחוו.
 - ממחקרים מתברר של**סלִחנות** יש השפעה מיטיבה על האדם הסולח.
 - עוגמת הנפש יוצרת רצון לתקן **עוונת** מן העבר.
- (1) ה**קיפו** את המילים שבהן הסיומת אות אינה צורך גזירה סופי.
- (2) העתיקו אחת מן המילים שיש בה צורך גזירה סופי, וכתבו את משמעות הצורך הסופי.
-
- (3) העתיקו מבין המילים המודגשות שם פעולה בבניין פיעל.
- ב. לעיתים שם הפעולה משמש גם שם עצם.
- לפניכם שני משפטים ובהם המילה **זכוי**.
- ה**קיפו** את המשפט שבו המילה **זכוי** משמשת שם פעולה.
- (1) הלקוחה הציגה למוכרת את ה**זכוי** שבידה וקיבלה תמורתו ספר.
- (2) השופטים החליטו פה אחד על **זכוי** הנאשם.
- ג. לעיתים שם הפעולה אינו נוטה בבניין של הפעלים שאת פעולתם הוא מציין.
- לפניכם שישה שמות פעולה.
- פְרוֹשׁ, חֲרָטָה, הוֹבְלָה, אֶפּוֹק, כְּנִיעָה, עֲשִׂיה**
- (1) ה**קיפו** שלושה שמות פעולה שאינם בבניין של הפועל שאת פעולתו הם מציינים.
- (2) כתבו מעל כל אחד משמות הפעולה שהקפתם את ה**בניין** שלו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

16. א. לפניכם משפט.

היועץ הסביר לקהל שילדים חווים כל דבר בעוצמה, לכן גם מי שזכה לגדול בחממה אוהבת נושא עימו את זיכרון של חוויות ילדות מכאיבות.

הקיפו במשפט חמש מילים שהן צורות בינוני, וציינו מעל כל צורת בינוני שהקפתם את חלק הדיבור שלה במשפט.

ב. לפניכם שלושה משפטים, ובהם שמות תואר מודגשים.

- הצער העמוק שבא בעקבות כישלון הוא טבעי ולעיתים גם רצוי.
- ההתנהגות של קין היא דוגמה להתנהגות שכיחה של אנשים המאשימים אחרים במקום להסיק מסקנה אישית בנוגע לאחריותם.
- במקום לכעוס עדיף לתקן את המעוות באמצעות החלטה להינתקות מחלקט מחטאי העבר.

(1) מיינו בטבלה שלפניכם את שמות התואר המודגשים לפי דרך התצורה שלהם.

שמות תואר שנוצרו בדרך של בסיס וצורן גזירה סופי	שמות תואר שנוצרו בדרך של שורש ומשקל

(2) מבין שמות התואר שנוצרו בדרך של שורש ומשקל העתיקו את שמות התואר שנוצרו במשקלי הבינוני, וציינו ליד כל אחד מהם את הבניין שלו.

ג. לפניכם רשימת מילים: מצוי, ראוי, קלוי, חסוי

העתיקו את המילה היוצאת דופן מבחינת הגזרה. נמקו את בחירתכם במונחים לשוניים.

لا تكثير في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

17. א. לפניכם שלושה שמות במשקל קטלן: **בִּישׁוּן**, **חִישׁוּן**, **פִּישׁוּן**

ציינו את משמעות המשקל של כל אחד מן השמות.

_____ בִּישׁוּן
 _____ חִישׁוּן
 _____ פִּישׁוּן

ב. לפניכם משפט ובו מודגשים שני שמות עצם.

התועלתן רודף אחר תועלת אישית, וה**רברבן** אוהב להתגאות במעשיו.

- (1) • האם שתי המילים המודגשות נוצרו באותה דרך תצורה?
 • נמקו את תשובתכם במונחים לשוניים.

(2) לפניכם משפט.

היו שהסתייגו מן ההגבלות שהוטלו על הציבור בטענה ש**תועלתן** מוטלת בספק.

מהו סוג הצורן הסופי במילה **תועלתן** שבמשפט זה, ומהי משמעותו?

סוג הצורן: _____ משמעות הצורן: _____

ג. המונח התקני שנקבע באקדמיה ללשון העברית לכלי לקילוף ירקות הוא **מקלף**.

בציבור רווחת גם המילה **קולפן** הבנויה בדרך של בסיס וצורן סופי אָן כמו המילים פּוֹתֶחֶן, אוֹגְדָן, דוֹקְרָן.

(1) כתבו מה המשותף לבסיס של המילים **קולפן**, **פּוֹתֶחֶן**, **אוֹגְדָן**, **דוֹקְרָן**.

(2) דרך התצורה של המילה **מקלף** היא שורש ומשקל.

לפניכם רשימה של שמות עצם.

מוקש, מאורר, מבוף, מנוף, הליכון, גלאי (עשן)

הקיפו את המילים שדרך התצורה שלהן היא שורש ומשקל ומשמעות המשקל שלהן זהה

למשמעות המשקל של המילה **מקלף**.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ב, מס' 75281 + נספחים

טיוטה

Lined writing area for the draft response.

لا تكتبوا في هذه المنطقة

لا تكتبوا في هذه المنطقة

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

**נספחים: נספח 1 — מאמרים ונספח 2 — דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לבתי ספר עצמאיים
75281, קיץ תשפ"ב**

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים.

קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר א

תקועים בעבר

מאת הרב אייל אונגר

- א כל אחד מאיתנו חווה בעבר אי אלו חוויות שליליות, קשות ובלתי נעימות. יש פעמים שהחוויות האלה היו כה קשות עד שהן הותירו משקעים בנפשנו, ומשקעים אלה מלווים אותנו בהמשך החיים.
- ב אנשים רבים סבורים שהתעסקות עקבית בחוויות העבר השליליות מאפשרת לרפא את המשקעים שנותרו בנפשם. ברוב המקרים מדובר בטעות משום שאת העבר איננו יכולים לשנות, יכולת ההשפעה שלנו היא רק על ההווה ועל העתיד. לשם כך אין צורך בהתבוססות במשקעי העבר, אלא יש להתמקד במה שצפוי לנו.
- ג ההתעסקות הרבה במשקעי העבר מכניסה את האדם למעין "מעגל קסמים": ככל שאדם חושב יותר על החוויות השליליות שחווה בעברו, הוא מרגיש פחות טוב, וחש חוסר אונים וחוסר תקווה, וככל שהוא מרגיש פחות טוב הוא נוטה יותר לייחס את הרגשתו למאורעות העבר. הוא משכנע את עצמו שבגלל הילדות שלו או בגלל העבר שלו, הוא אינו שווה מאומה ואינו יכול להצליח. המחשבה המתמדת שאנו מסכנים, שהיה לנו רע בעבר, שסבלנו או חוינו אירועים קשים, אינה מצמיחה אותנו ולא תגרום לנו להרגיש טוב יותר בעתיד.
- ד רבי ישראל בעל שם טוב אמר כי האדם נמצא במקום שבו המחשבות שלו נמצאות (כתר שם טוב, סימן ע"ה). אדם שבאופן קבוע מתבוסס במשקעי העבר, נמצא שם – בחוויות הקשות שהוא חווה בעברו, והוא ממשיך לחוות אותן שוב ושוב. לעומת זאת אדם שמתמקד בהווה ובעתיד ובשינוי שביכולתו ובכוונתו לחולל בחייו, מצליח לנתק את עצמו מן העבר המכביד ולצאת לדרך חדשה שתאפשר לו לפרוץ קדימה.
- ה אומנם אין להתעלם מחוויות שליליות שחוינו בעבר. ההתכחשות וההתעלמות לא יביאו תועלת. אולם בין הכרה בחוויות השליליות שחוינו בעברנו ובין ההתעסקות הבלתי פוסקת באותן חוויות מתוך אשליה שבכך נוכל להביא להן מרפא - פעורה תהום.
- ו התפיסה שלמשקעי העבר יש השפעה מכרעת על ההווה ועל העתיד גורמת לנו להפסיד הן את ההווה הן את העתיד שלנו. היא גורמת לנו לחפש עבר ישן במקום עתיד חדש; היא שוללת מאיתנו את ההזדמנות לחוות חוויות חיוביות בהווה וליצור לעצמנו הזדמנויות חדשות בעתיד; היא מונעת מאיתנו להחליט החלטות אמיצות ולחולל שינויים בחיינו. את העבר שכבר בטל מן העולם יש להשאיר במקומו הראוי לו.

* מעובד על פי הרב אונגר, א' (תשפ"א). **לגעת בנפש**, חלק 2, עמ' 249-260.

ז חשבון נפש הוא דבר חיובי, אך ורק אם הוא מותיר בנו מסקנות חיוביות בנוגע לעתיד: אנו מגלים היכן שגינו בעבר, אך איננו מתבוססים במשגה אלא מחפשים מייד את הדרך לתקן את אשר עיוותנו ולצאת לדרך חדשה. לעומת זאת חשבון נפש שמוותר בנו מסקנות שליליות בלי להוביל לשינוי של ההווה והעתיד, הוא חשבון נפש שאינו בריא. ייאוש ותסכול מעולם לא הובילו אדם לפריצת דרך בחייו. להפך, הם נותנים לנו תחושה שהעתיד שלנו אבוד מראש ואין טעם לנסות לחולל שינוי של ממש בחיינו.

ח לא פעם חוסר ההתקדמות בהווה נובע מרגשי אשמה שאדם חש בעקבות מעשים או טעויות מן העבר. אדם כזה למעשה אינו מאמין שהוא ראוי לעתיד טוב יותר, ולא ינסה לשנות את מהלך חייו, שכן בעיניו ממילא אין סיכוי שיצליח. אחרים חוששים משינוי ומיצירת עתיד חדש. במקרים אלה האדם חושב שהעתיד הוא תוצאה בלתי נמנעת של העבר, ובכך הוא למעשה פוטר את עצמו מאחריות לעתידו ו"חוסך" מעצמו את הצורך בהתמודדות. הוא מקבע את משקעי העבר ומנציח את המסכנות ואת חוסר האונים שלו.

ט לא תמיד ההתעסקות בעבר נושאת אופי שלילי. התרפקות על העבר יכולה להיות חיובית, אולם רק בתנאי שהעבר משמש בסופו של דבר מנוף לצמיחה בעתיד. אם ההתרפקות הזאת אינה מובילה לעשייה בהווה ולצמיחה בעתיד אלא מותירה באדם תחושת תסכול וחוסר אונים בנוגע לעתיד – הרי שכבר אין מדובר בהתרפקות אלא בהתבוססות. זו מציאות שלילית בהחלט.

י על פי האדמו"ר מטאלנא, יוסף הצדיק הוא דוגמה להתמודדות עם העבר. נסיבות חייו היו יכולות לגרום לו תסכול וייאוש, ולהביא אותו להתבוססות בלתי פוסקת בעברו, ובכל זאת יוסף לא נכנע לקשיים, הוא התעלה, ובהשגחת ה' נעשה משנה למלך מצרים. הצלחתו של יוסף לא הייתה תלויה בנתונים סביבתיים כלשהם, אלא הייתה מבוססת על יכולתו להתנתק מן הנסיבות הקשות ולראות לנגד עיניו את העתיד שצופן הצלחה בלתי מוגבלת.

מאמר ב**ההתמקדות בהווה****מאת עוז מרטין**

- א ההווה הוא המציאות הממשית היחידה. כל השאר – כאבי העבר וחרדות העתיד – אינם כאן. הם בגדר זיכרון או דמיון. ההתמקדות בהווה היא כלי להתמודד עם קשיים – היא מפחיתה את הלחץ בחיי היום-יום, מפחיתה כאב וסבל מיותרים ומשחררת אנרגייה וכוח לעשייה טובה יותר של הפעולות שאנו נדרשים לעשות.
- ב מדוע קשה לנו כל כך להתמקד בהווה? מדוע המחשבות והרגשות שלנו נודדים כל הזמן אל העבר או העתיד? לפעמים קשיים מעברנו נותרים פתוחים ובלתי מטופלים מתוך תקווה כי הם יפתרו מעצמם. פרשיות מכאיבות מן העבר שלא נפתרו אורבות לנו בפינה ומחכות לרגע שבו יצוצו וישפיעו על התנהגותנו או הרגשתנו. למשל, משפט אחד שאמר לי המורה בכיתה ד': "אתה עצלן, וככה לא תגיע לשום מקום", עלול להשפיע עליי לכל חיי גם אם איני מודע לכך.
- ג ילדים חווים כל דבר בעוצמה גדולה יותר משום שאין להם היכולת לברור עיקר מטפל, כפי שיש למבוגר. המבוגר לומד במשך חייו למה כדאי לייחס חשיבות, את מה כדאי להדחיק וממה כדאי להתעלם, אבל ילד עדיין לא הפנים זאת, ובעבורו כל חוויה היא עוצמתית ומשאירה את רישומה. לכן גם מי שזכה לגדול בחממה האוהבת ביותר, נושא עימו את זיכרון של חוויות ילדות מכאיבות.
- ד אם אני נותן למשפט הכאוב של המורה לדמם כפצע פתוח בליבי במשך ארבעים שנה בלי להבין מדוע תחושת כישלון מלווה אותי בכל מעשיי, הרי שבחיתי להישאר הילד הקטן והפגוע. בחרתי שלא להתבונן אל תוך נפשי ולא לערוך חשבון נפש בנוגע לאותם משאות מיותרים שאני גורר עימי במעלה ההר של החיים.
- ה סגירה נכונה של פרשיות מכאיבות מן העבר היא חיונית והכרחית כדי לחיות חיים מלאים ומאוזנים שיש בהם מנוחת הנפש. יחסים בלתי פתורים מן העבר שנשארו פתוחים מעוררים בנו בכל עת, ובייחוד בצומתי חיים מורכבים, את התחושה שאין סיכוי לכבוש את היעד. לתחושה זו מתלווה בדרך כלל תחושה נוספת: אני לא שווה, לא אוהב ולא רצוי.
- ו האמת היא שברוב המקרים אפשר להפחית רגשי נחיתות, חרדה וכאב מן העבר באמצעות שחזור העובדות ומתן פרשנות מחודשת לעובדות אלה, דהיינו שינוי נקודת המבט עליהן. אם אצליח להבין שכנראה בהיותי ילד התקשיתי לראות את התמונה השלמה, ותפיסתי הייתה רגשית ובלתי מעובדת – אוכל לבחון מחדש את אירועי העבר, להתמודד עם רגשות הצער שנחוו בעקבותיהם ולהמשיך את מסע חיי מחוזק יותר. כיום אני אדם בוגר המסוגל להיות אחראי למחשבות ולרגשות שלי בלי לתת לילד שבי לשלוט בי ללא הבחנה. אין כל סיבה הגיונית שאמשיך לגרור את עומס רגשותיו של הילד שבי לאורך כל חיי הבוגרים.

* מעובד על פי מרטין, ע' (תשע"ח). הכוח הפנימי, עמ' 65–77.

- ז המסקנות שלנו בנוגע לאירועים מן העבר נובעות לא פעם מניתוח מוגבל של נתונים, ניתוח שאולי היה נכון בתקופה שבה אירעו, אך לא כעת. קל להבין את ההשפעה מן העבר, אך לעיתים קרובות אנחנו נדרשים לשנות את נקודת המבט שלנו ולתת פרשנות אחרת לאירועים.
- ח מובן שחוויות אלה הן חלק מתוכנית הצמיחה שתכנן בעבורנו בורא עולם כדי לאפשר לנו להתמודד עימן ולבחור כיצד לנהל את חיינו, אך שימו לב: אומנם על אירועי העבר לא הוענקה לנו כל שליטה, אולם ניתנה לנו בחירה מושלמת וחופשית בנוגע לאופן שבו נתייחס לאירועים אלה.

מאמר ג

אם תיטיב – שאת

מאת הרב משה רייס

- א הצער שבא בעקבות כישלון הוא דבר טבעי ולעיתים גם רצוי. במה דברים אמורים? כאשר עוגמת נפש זו יוצרת רצון לתקן עיוותים מן העבר, כדי שהכישלון לא יישנה בעתיד. זוהי חרטה חיובית, שהיא צעד ראשון בתהליך התשובה. אולם אם הצער העמוק אינו מוביל לשיפור המעשים, אלא גורם לאדם לשקוע בייאוש, וגרוע מכך – להפנות את כעסו לאפיקים שליליים, אזי נוח לו לאדם שלא יתחרט.
- ב על דברי ה' לקין "לָמָה חָרָה לְךָ וְלָמָה נִפְּלוּ פְּנֶיךָ" (בראשית ד, ו) אומר ה"שם משמואל" כי צערו של קין נבע ממניעים שליליים, ותוצאותיו היו שליליות עוד יותר. צערו של קין נבע מן הפגיעה בגאוותו, שהרי התברר לו שאחיו מועדף. אלא שבמקום שילמד מכך להיטיב את מעשיו ולשפר את התנהגותו, הוא הפנה את כעסו כלפי הבל וכלפי הקב"ה, רק לא כלפי עצמו.
- ג בכך הדגים קין התנהגות אופיינית של אנשים שפעמים הם כועסים על דברים שמהווים באמת עילה לרוגז, אלא שאת רוגזם הם מפנים לאפיקים שליליים. במקום לפשפש במעשיהם, הם מחפשים "שעיר לעזאזל" להפנות כלפיו את כעסם. זוהי גישת קין: כולם אשמים ורק הוא עצמו חף מפשע. יתר על כן, גם אם הוא יבין שבו האשם, מסקנתו תהיה שהוא "חלש אופי" או "לא יוצלח".
- ד כל עוד נשמת אדם באפו, פתוחה לפניו דרך התשובה, וראוי לו לאחוז בה. במקום לכעוס ולחפש פורקן לרוגזו בכל מיני דרכים, עדיף לתקן את המעוות באמצעות החלטה נחושה לפתוח דף חדש, ובאמצעות הינתקות מוחלטת מן החטא ומן העבר המכוער.

* מעובד על פי הרב רייס, מ' (תשנ"ז). מראש צורים, א, עמ' 31-33.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות החטופות	התנועות הגדולות	התנועות הקטנות	
חֲטַף פתח	קִמְץ	פִתַח	a
חֲטַף סגול	יִ צִירֵי מלא	סִגוּל	e
	יִ חִירֵיק מלא	יִ חִירֵיק חסר	i
חֲטַף קמץ	יִ חוֹלֵם מלא	יִ קִמְץ קטן	o
	יִ שוֹרוּק	יִ קוֹבוּץ	u

טבלת הגופים

גוף שלישי	גוף שני	גוף ראשון	
נסתר	נוכח	מדבר	יחיד
נסתרת	נוכחת	מדברת	יחידה
נסתרים	נוכחים	מדברים	רבים
נסתרות	נוכחות	מדברות	רבות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

מבני משפט מיוחדים: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל:

קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעִיל (הופעל), פָּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"ו (נפ"ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה